

Principes en uitgangspunten

bij het ontwikkelen van een AMIGO-afsprakenet voor de uitwisseling van resultaatgegevens in de context van niet-methode gebonden toetsen po

Datum: 16 november 2020

Laatst gewijzigd: 7 januari 2021

Auteurs: Jesse van Beek, Remco de Boer, Jos van der Arend, Paul Giljns

1. Inleiding

1.1. Aanleiding

UWLR

Scholen maken gebruik van digitale leermiddelen en toetsen. Voordat de leerling daarin aan de gang kan, moeten bepaalde persoonsgegevens van het Leerlingadministratiesysteem (LAS) van de school naar deze applicaties worden overgedragen om de (digitale) omgeving voor de leerlingen en leerkrachten in te richten. Eenmaal ingericht gaan leerlingen ermee werken en dat resulteert in allerlei gegevens over de bereikte leerresultaten van de leerlingen. De afspraak Uitwisseling Leerlinggegevens en Resultaten (UWLR) wordt gebruikt om de gestandaardiseerde en geautomatiseerde uitwisseling van al deze gegevens te faciliteren. Vooralsnog wordt in de UWLR-uitwisseling van resultaten alleen uitwisseling van resultaatgegevens van toetsen ondersteund.

Binnen het primair onderwijs maakt een groot deel van de betreffende leveranciers op dit moment gebruik van UWLR. Over het algemeen zijn deze partijen tevreden over de uitwisseling via UWLR, maar bestaat er ook steeds meer behoefte om de gestandaardiseerde uitwisseling van (met name) leerresultaten op een aantal aspecten te verbeteren.

Daarom is er dit jaar in de context van niet-methode gebonden toetsen met de ketenpartijen verkend hoe een verbeterde uitwisseling eruit zou moeten zien. Dit document beschrijft de uitkomsten hiervan.

AMIGO

Omdat aanpassingen in de huidige UWLR door de monolithische (afspraak is één geheel/voor iedereen hetzelfde) opzet moeilijk zijn door te voeren, is een nieuwe aanpak genaamd AMIGO (Aanpak voor Modulair opgebouwde Interacties en Gegevensstructuren in het Onderwijs) ontwikkeld. De AMIGO-aanpak maakt het mogelijk om per context afspraken te maken over de uitwisseling van leerlinggegevens en leerresultaten, met behoud van samenhang en hergebruik.

In de context van niet-methodegebonden toetsen maken we gebruik van deze AMIGO-aanpak om te komen tot een AMIGO-afsprakenet. De afspraak geldt alleen binnen de genoemde context.

1.2. Principes en technische wensen

Principes

In dit document is aan de hand van principes vastgelegd wat de AMIGO-afsprakenet, gericht op uitwisselingen van resultaatgegevens van niet-methodegebonden toetsen in het primair onderwijs, zou moeten faciliteren.

Technische wensen

Naast het volgen van de principes moet de AMIGO-afsprakenet ook een aantal technische verbeteringen ten opzichte van de huidige situatie opleveren. Deze technische wensen zijn in een eerder traject in opdracht van Edu-K opgehaald en door de betrokken partijen in deze context onderstreept. Het betreft de volgende technische wensen:

- Services aan beide kanten om tweerichtingsverkeer te kunnen faciliteren
- Notificaties kunnen versturen en ontvangen
- Betere mechanismen voor synchronisatie

1.3. Definities

Bij de uitwerking van de principes is onderscheid gemaakt tussen resultaatcreërende, resultaattonende, resultaatontsluitende, resultaatleverende en resultaatafnemende systemen. Het **Resultaatcreërende systeem** is het systeem waarin een resultaatgegeven ontstaat. Dat wil zeggen dat de leerling in dit systeem een toets maakt, hetgeen ruwe scores oplevert. Voorbeelden van ruwe scores zijn aantal gemaakte opgaven, aantal goed-gemaakte opgaven en tijdsduur van toetsafname. Veelal worden de ruwe scores omgezet in een onderling

vergelijkbare scoremaat, zoals een Vaardigheidsscore of Ontwikkelscore. Ruwe scores en dergelijke vergelijkbare scores worden de **afnamescores** genoemd. De afnamescores worden middels vastgestelde bewerkingen verwerkt tot een voor de gebruiker betekenisvolle(re) maat in het **resultaat** (Referentieniveau, A-E etc.). Resultaatgegevens kunnen worden ontsloten voor inzage (de gegevens blijven in dat geval in het resultaatcreërende (bron)systeem) en/of beschikbaar gesteld voor overdracht. We spreken dan van een **Resultaatontsluitend** respectievelijk **Resultaatleverend systeem**. Een systeem dat via overdracht resultaatgegevens ontvangt noemen we een **Resultaatafnemend systeem**. Een **Resultaatonend systeem** toont de genoemde scores en/of resultaten zonder verdere bewerking. Er zijn softwarepakketten die een combinatie van bovengenoemde systemen in zich bergen.

Een **leerlingenadministratiesysteem (LAS)** is de applicatie waarin de school gegevens bijhoudt van leerlingen. Het LAS is de bron voor leerlinggegevens en heeft resultaatgegevens nodig ten behoeve van verdere verwerking. Een **Leerlingvolgsysteem (LVS)** is een applicatie die leerkrachten inzicht geeft in de ontwikkeling van de leerlingen, zowel op individueel als op groepsniveau. Sommige systeemleveranciers hebben een LAS en LVS geïntegreerd. Een **Niet-methodegebonden toets** is een instrument voor het meten van iemands kennis en vaardigheden (praktische vaardigheden en houdingen) waarmee de leerkracht inzicht krijgt in de ontwikkeling van de leerlingen, zowel op individueel- als op groepsniveau. Het **Toetssysteem** is de applicatie van de leverancier van de niet-methodegebonden toets waarbij de deelname en/of inschrijving van leerlingen wordt afgehandeld en waarin de school inzage heeft in de scores en resultaten van leerlingen en groepen. Zie voor de samenhang van deze begrippen de afbeelding in bijlage A.

1.4. Uitgangspunten

Wetgeving

In de Nederlandse wetgeving staan artikelen (o.a. Artikel 8 Wet op het primair onderwijs) waaruit verplichtingen voortvloeien op het gebied van het inschrijven van leerlingen, de overdracht van leerlingen tussen scholen en het opbouwen en uitwisselen van dossiergegevens. Een AMIGO-afsprakenet voor uitwisseling van gegevens bij niet-methode gebonden toetsen faciliteert dat de school deze wettelijke verplichtingen goed kan uitvoeren.

Persoonsgegevens en andersoortige data

Voor de verwerking van persoonsgegevens geldt de AVG in het algemeen en het privacyconvenant in het bijzonder als een wettelijk kader. Voor verwerking van persoonsgegevens geldt:

- Er is een doelbinding en de bijbehorende grondslag voor de verwerking
- Er wordt data-minimalisatie toegepast
- De verwerking vindt veilig plaats (BIV-classificatie)
- Transparantie over de verwerking (personen zijn geïnformeerd)
- De bestuurder van de onderwijsorganisatie is verwerkingsverantwoordelijke

De verwerking van persoonsgegevens met een AMIGO-afsprakenet vindt altijd plaats conform de verankering ervan in verwerkersovereenkomsten en daarmee conform de wensen van de onderwijsinstelling (als verwerkersverantwoordelijke).

Naast persoonsgegevens zal er rond niet-methode gebonden toetsen ook andersoortige data uitgewisseld worden. Denk bijvoorbeeld aan toetsnamen, toetsdefinities, metadata, normeringsgegevens en visualisaties. Voor deze gegevens moeten partijen zelf aangeven wat ze willen en kunnen aanleveren c.q. ontvangen. De AMIGO-afsprakenet is daarin neutraal: de afsprakenet maakt de in de keten gewenste uitwisselingen mogelijk, en laat ruimte voor onderdelen die door de ene partij wel en de andere partij niet worden uitgewisseld.

De hieronder geformuleerde principes 1 t/m 4 gaan over alle uitwisselingen van leerresultaten, waarvoor geen aanvullende bilaterale afspraken tussen de zendende en de ontvangende partij nodig zijn. De principes 5 en 6 gaan over uitwisselingen waarbij ook andere data dan persoonsgegevens een rol spelen. Deze uitwisselingen vragen, voor wat betreft die andere data, om overeenstemming tussen zender en ontvanger.

Uitwerking specificaties

Zoals eerder benoemd zijn partijen over het algemeen tevreden met UWLR. Het uitgangspunt is daarom dat onderdelen van UWLR behouden kunnen blijven in de specificaties van de AMIGO-afsprakenet als dit de gewenste verbeteringen van de uitwisseling niet in de weg zit.

Bilaterale afspraken

Resultaatgegevens die partijen willen uitwisselen, maar die niet staan beschreven in onderstaande zes principes zijn buiten scope van de huidige afspraken. Over het gebruik van andere resultaatgegevens kunnen partijen bilaterale afspraken maken. Het kan hierbij bijvoorbeeld gaan om (metadata voor) het reconstrueren van representaties en visualisaties op leerlingniveau, het vanuit resultaatgegevens op leerlingniveau construeren van eigen visualisaties op (sub)groepsniveau, het beschikbaar stellen of ontsluiten van resultaatgegevens op geaggregeerd groeps-, school of bestuursniveau, of verschillende toetsafnames van een leerling in de tijd.

2. Principes

1. Resultaatgegevens die betrekking hebben op één toetsafname op leerlingniveau worden overgedragen ('uitgewisseld') naar systemen die die gegevens verder verwerken

Motivering: Concreet gaat het hier over de resultaatvelden die ook in de OSO-standaard zijn opgenomen (kort samengevat: de afnamescore en het geïnterpreteerde resultaat, waarbij de inhoud van het geïnterpreteerde resultaat kan verschillen per toetsapplicatie). Deze resultaatgegevens spelen een rol bij het invullen van wettelijke verplichtingen (zoals overdracht Onderwijskundig Rapport, schooladvies VO), dossiervorming (zoals aanvraag onderwijsondersteuning, uitwisseling overdrachtdossier), verwerking door leerkrachten (dashboards) en communicatie met ouders (schoolrapport, ouderportaal).

Implicaties: Het toetssysteem is het primaire Resultaatcreërende en Resultaatonende systeem en stelt als Resultaatleverend systeem de desbetreffende resultaatgegevens beschikbaar aan Resultaatafnemende systemen.

Toelichting: Aanlevering van deze gegevens aan partijen als de ontvangende school (OKR in OSO) of DUO (BRON) wordt in de regel gedaan door het LAS-LVS.

2. Resultaatgegevens die in het bronsysteem bekend zijn, worden elders niet (her)berekend.

Motivering: We hanteren het principe van enkelvoudige registratie en meervoudig gebruik. Wanneer dezelfde resultaten op verschillende plaatsen worden berekend, kunnen rekenkundige en/of interpretatieverschillen ontstaan. Verder is dit dubbel werk en daarmee inefficiënt. De bron van de resultaatgegevens beschikt bovendien altijd over de meest actuele informatie en interpretatie.

Implicaties: (Berekende) resultaatgegevens die elders in de keten gebruikt worden, worden door het resultaatcreërende systeem ontsloten en/of beschikbaar gesteld voor inzage of overdracht.

3. Het is mogelijk resultaatgegevens te anonimiseren

Motivering: Voor sommige resultaatafnemende systemen is verwerking van persoonsgegevens niet gewenst (bijv. rapportages op bestuursniveau).

Implicatie: Het moet mogelijk zijn resultaatgegevens zonder koppeling aan persoons-/leerlinggegevens uit te wisselen en/of in te zien. Omdat een identificerend kenmerk ontbreekt, moeten bij uitwisseling aanvullende kenmerken die voor de verwerking relevant zijn (denk aan start onderwijsjaar groep 3, geboortemaand, geboortejaar) meegeleverd kunnen worden.

4. Resultaten zijn getypeerd ten behoeve van presentatie en vergelijkbaarheid

Motivering: De aanduiding die door de toetsleverancier wordt gebruikt voor resultaatgegevens is herkenbaar voor de gebruiker van het toetssysteem. Daarnaast zijn, mede afhankelijk van het resultaatsoort, sommige resultaten wel en andere niet onderling vergelijkbaar.

Implicaties: Het resultaattonend systeem toont de benaming die door de toetsleverancier wordt gebruikt. Om de voortgang van een leerling per leergebied in de tijd te kunnen volgen worden de afnamescores omgezet in een vaardigheidsscore (of ontwikkelscore). De relatie en vergelijkbaarheid van vaardigheidsscores en resultaten binnen hetzelfde toetssysteem wordt aangeduid door een soort (vaardigheidsschaal of resultaatsoort), leergebied en toetsserie; vaardigheidsscores en resultaten van hetzelfde soort binnen eenzelfde toetsserie zijn onderling vergelijkbaar en kunnen door een resultaattonend systeem in een vergelijkend overzicht worden geplaatst. Vaardigheidsscores en resultaten uit verschillende toetsseries of van verschillende toetsleveranciers kunnen, ook als ze hetzelfde soortbenaming hebben, niet met elkaar worden vergeleken.

5. Het is mogelijk om detail- en aanvullende informatie bij een resultaatgegeven in te zien

Motivering: Er is voor gebruikers behoefte om door te klikken naar informatie die 'onder' een getoond eindresultaat ligt.

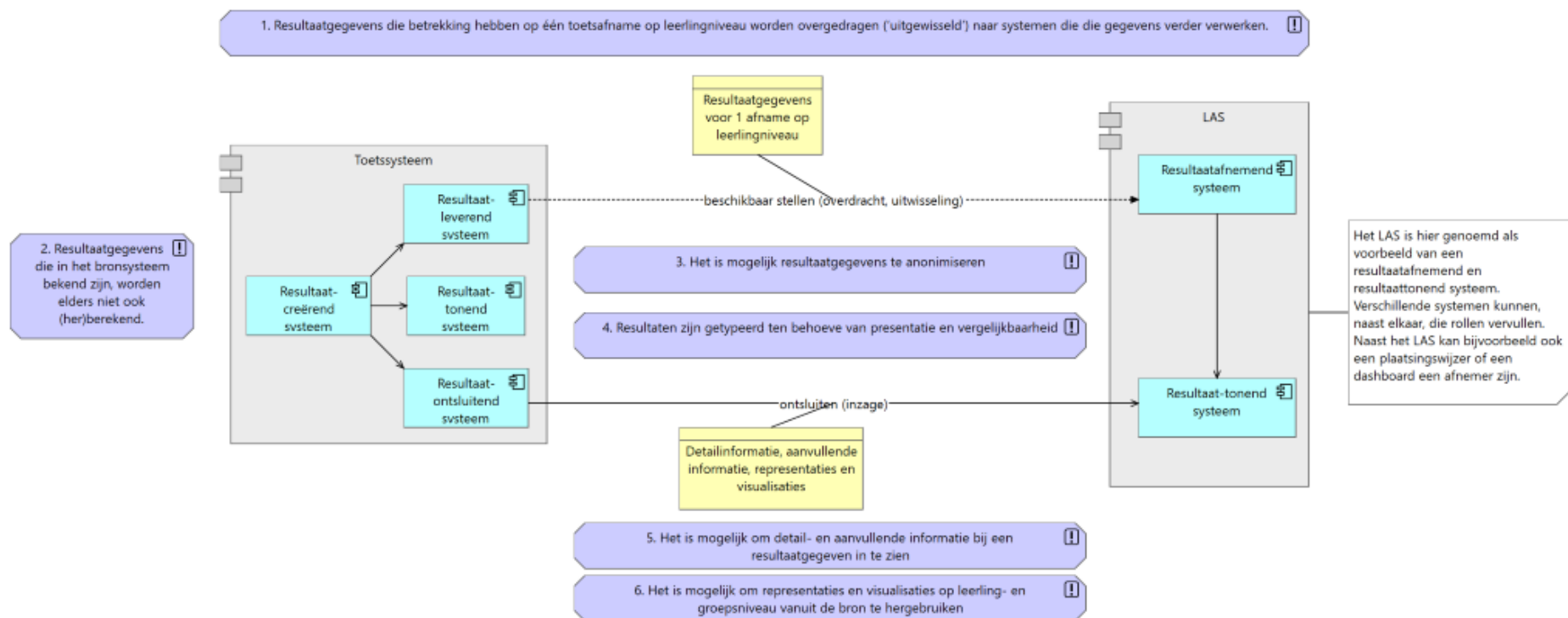
Implicaties: Het toetsysteem ontsluit detail- en aanvullende resultaatgegevens zodat die vanuit andere systemen bereikt kunnen worden. De detailinformatie kan bereikt worden via deeplinks of API-calls, mogelijk naar verschillende soorten aanvullende informatie. De informatie die nodig is om de links of API-calls op te bouwen, wordt door het toetsysteem beschikbaar gesteld.

6. Het is mogelijk om representaties en visualisaties op leerling- en groepsniveau vanuit de bron te hergebruiken

Motivering: Als een resultaattonend systeem visualisaties wil gebruiken die identiek zijn aan die in het bronsysteem, is het inefficiënt om die visualisaties na te bouwen.

Implicaties: Het toetsysteem is het primaire resultaatcreërende, resultaatverwerkende en resultaattonende systeem en ontsluit representaties en visualisaties zodat die in andere resultaattonende systemen getoond kunnen worden. Er is een mechanisme om visualisaties (grafieken, diagrammen, etc.) die ontstaan in een resultaatcreërend systeem in andere systemen te integreren, bijvoorbeeld via deeplinks of API-calls. Het is mogelijk, maar niet verplicht, om visualisaties op deze manier beschikbaar te stellen.

Bijlage A

Bijlage B

Betrokken partijen

Naam	Organisatie
Peter Dam en Geert Evers	Cito
Edvard Houtkoop	Rovict
Marieke Franssen	Parnassys
Kristel Schaap	Bureau ICE
Lenneke van der Mark	Boom
Mariska Kooi	Dotcomschool
Wim Mooibroek	Diataal
Edwin Kense	Momento en Basispoort